چالاکوان و نووسەری کورد لە لوبنان خاتوو حەنان عوسمان.. رێزا شوان

حەنان ئەحمەد عوسمان، چالاکوانێکی فەمینیستی ناسراو و نووسەریکی کوردە. لە شاری بەیروت ـ پایتەختی لوبنان لەدایک بووە. لە زانکۆی بەیروت، بەشی ویژەی ئینگلیزیی تەواوکردووە. چەند ساڵێک مامۆستا بووە، وانەی ئینگلیزی وتووەتەوە. وەک وەرگێڕێک لە ئینگلیزییەوە کاری کردووە. نووسەرە و پەرتووکی چاپکراوی هەیە. حەنان لەبەر ئەوەی لە لوبنان رێیان نەداوە قوتابخانەی کوردی بکرێتەوە، حەنان بە زمانی عەرەبی دەنووسێت. بە دیالێکتی کرمانجی بە کوردییەکی پەتی قسەدەکات. هیواخوازە کە لە داهاتوودا بتوانێت بە کوردی بنووسێت.

حەنان عوسمانی چالاکوان:

حەنان عوسمان دامەزرێنەر و سەرۆکی (کۆمەڵەی نەورۆزی کۆمەڵایەتی و کولتووری کوردی) یە. کە لە ساڵی (٢٠١٤) دا، لە لوبنان دامەزرا. ئەندامی ئەنجوومەنی ژنانی لوبنانە، ئەندامەکی داکۆکیکارە لە مافەکانی ژنان لە لوبنان. رۆڵێکی بەرچاوی لە داکۆکیکردن و لە ناساندنی دۆزی کورد و لە مافەکانی کورد لە لوبناندا هەیە.

کۆمەڵەی نەورۆزی کۆمەڵایەتی و کولتووری کوردی. کە گرنگی بە کورد لە لوبنان دەدات، هەموو ساڵێک ئاهەنگی جەژنی نەورۆز لە لوبنان دەگێڕن. چەندین ئاهەنگ و سیمینار و وۆرکشۆپی رۆشنبیریان لە لوبنان پێشکەش کردوون. چەند خولێکی فێرکردنی زمانی کوردییان کردووەتەوە. ئامانجی ئەم کۆمەڵەیە دروستکردنی پردی پەیوەندییە لە نێوان پێکهاتە جیاوازەکانی لوبنان لەوانە، کورد، عەرەب، ئەرمەنی، سریانی. تا ئێستاش چەند وۆرکشۆپێکی هۆشیاری و پەروەردەیی و رۆشنبیریان، بە ژنان لە هەموو چین و توێژ کۆمەڵایەتییەکان کردوونەتەوە.

حەنان تەمەنێکی پڕاوپڕ لە خەباتی هەیە، ژیانی خۆی بە خزمەتی کورد کوردستان تەرخان کردووە. تێکۆشەرێکی ئازا و

سەرسەخت و چاونەترس و قسە لەڕووە.
حەنان عوسمان، لە ساڵی (٢٠١٨) دا، کاندیدی کورد بوو لە بەیروت بۆ پەرلەمانی لوبنان. لە لیستی (دەنگی گەل) خۆی بۆ پەرلەمانی لوبنان کاندید کرد. بۆ ئەوەی نوێنەرایەتی کورد بکات لە لوبنان. یەکەم ژن و یەکەم کوردە کە خۆی بۆ پەرلەمان لە لوبنان کاندید کردووبێت. دەنگی گەل بزووتنەوەیەکی ک□م□گ□ی مەدەنییە، دژی دەسەڵات و گەندەڵی و جیاکاری و ستەمکارییە. مەبەستی گۆڕانکاری و نەهێشتنی تایفەگەریی سیاسی (مەسیحی، شیعە، سوننە) و گەندەڵی و باشترکردنی پێگەی ژنان و دەستەبەرکردنی مافەکانیانە. کاندیدی ئەرمەنییەکان بە (٦) هەزار دەنگ بوو بە ئەندام پەرلەمان.
بەڵام لە بەیروت (١٥) هەزار دەنگدەری کورد هەبوون. زۆریان دەنگیان نەدا. گەر دەنگیان بدایە بێگومان حەنان عوسمان سەردەکەوت و دەبوو بە یەکەم پەرلەمانتاری کورد لە لوبنان.
لە لوبناندا کورسی کۆتاش بۆ کەمایەتییە نەتەوەییەکان نییە.
حەنان تائێستا وەک ژنە چالاکوانێکی گەنجی کورد، لە چەندین کۆنگرە و سیمینار
لە لوبنان و لە رۆژئاوای کوردستان و لە ئوردوندا بەشداریی کردووە، داکۆکیی
لە مافەکانی ژنان کردووە و دژی توندوتیژی د□رح□ق بە ژنان قسەی کردووە و رەخنەی گرتووە راپۆرتی پێشکەش کردووە.
بوونی کورد لە لوبنادا بۆ پێش زاین دەگەڕێتەوە، بۆ سەردەمی ئیمپراتۆرییەتی میتانی کوردی (١٦٠٠ ـ ١٢٦٠) پێش زاینی. بەڵام لە راستیدا بوونی میتانییەکان لەم ناوچەیەدا بۆ سێ هەزار ساڵ پێش زاینی دەگەڕێتەوە. ئەو خاکەی ئێستا ناوی سوریای عەرەبی و لوبنان و تورکیایە، بەشێک بوون لە نیشتمانی میتانییەکانی باپیرانی کورد. بەشێکیش لە کوردانی لوبنان، بۆ سەردەمی دەوڵەتی ئەیوبی دەگەڕێنەوە، کە سو□تان سەڵاحەدین ئەیوبی (١١٣٧ ـ ١١٩٣) دای□زراند. سوریا و لوبنان و فەلەستین لەژێر دەسەڵاتی ئەیوبییەکاندا بوون. کەواتە کوررد لە سوریا و لە لوبنان، پێش بوونی عەرەب لەم شوێنانەدا بووە. عەرەبەکان بە ناوی فتوحاتی ئیسلامییەوە، ئەو شوێنانەیان داگیرکرد. کەچی لە ئێستادا ماف□یان لە خاوەن ماڵ حەرام کردوون و کورد بە بێگانە ناودەبەن!؟ (نووسەر: رەزا شوان).

حەنان عوسمان دەڵێت:"تا ئێستا کورد لە لوبناندا هیچ مافێکیان نییە. وەک هاوڵاتیی پلە دوو رەفتاریان لەگەڵدا دەکەن. دەوڵەتی لوبنان کوردی پشتگوێ خستووە، بە بەشێک لە تایفەی سوننە دەیانزانێت". حەنان عوسمان درێژە بە قسەکانی دەدات و دەڵێت:"پێویستە گەلی کورد، وەک نەتەوەیەکی جیاواز و خاوەن داب و نەریتی و تایبەتمەندیی ناوازەی خۆی سەیربکرێت. من کار بۆ پەرەپێدانی زمانی کوردی و دامەزراندنی قوتابخانە و ناوەندی رۆشنبیری و کۆمەڵایەتی دەکەم".

حەنان عوسمان، ئەندامی هەماهەنگی کۆنفرانسی ستار بوو، کە بۆ دیالۆگ و پتەوکردنی پەیوەندییەکانی نێوان کورد و عەرەب، لە (٢٢/ ژانویە/ ٢٠٢٢) لە عەمانی پایتەختی ئوردن بەڕێوەچوو، حەنان وتارێکی لەم کۆنفانسەدا پێشکەش کرد. دوای لە ژنانی جیهان کرد، کە لە دژی توندوتیژی بەرامبەر بە ژنان یەکبگرن.

حەنان عوسمان:" یەکێک لە ئاستەنگە هەرە بەرچاوەکانی بەردەم گەلی کورد، بە درێژایی مێژووی دوور و درێژی، خۆڕاگری و ڕاپەڕینە جەماوەرییەکانیان، نەبوونی یەکڕیزی نەتەوەیی بووە،. دوژمنانی کورد ڕۆڵێکی سەرەکییان هەبوو لە چاندنی ناتەبایی و دووبەرەکی لە نێوان گەلی کورد و پارتە سیاسییەکانیدا، ڕێگریان لێکردن لە گەیشتن بە هیچ دیدگایەکی هاوبەش یان ئامانجێکی سیاسی هاوبەش کە خزمەت

بە یەکگرتوویی کورد بکات". دەشڵێت:" هەموو کوردێکی بەڕێز و نیشتمانپەروەر

کە خەمی بەرژەوەندیی گەلەکەی و خاکەکەی بێت، هەموو جۆرەکانی ململانێی کورد

و کورد، ڕەتدەکاتەوە و داوای گفتوگۆ دەکات، بۆ چارەسەرکردنی ناکۆکییەکان. پێویستە دەرفەتەکان بۆ دۆزی کورد، لە قۆناغی مێژوویی ئێستادا بقۆزرێنەوە".

حەنان ئاواتەخوازی یەکگرتنی کوردە. خوازیارە کە کوردیش وەک نەتەوەکانی تر، ببێت بە خاوەنی دەوڵەتی سەربەخۆی خۆی. ئەوەی بە ئەوان رەوایە، بۆ کوردیش رەوایە. رەخنەش لەو تێڕوانینە تەسکانە دەگرێت، کە هەندێک لە گروپەکان کە سەبارەت بە پرسی کورد هەیانە. چ لەلایەن کۆمەڵێک ناسیۆنالیستی عەرەبی شۆڤێنی یان هەندێک لە ناسیۆنالیستی عەرەبی توندڕەوەوە هەیانە. وەک ئەوەی کورد بیەوێت جیهانی عەرەبی پارچەپارچە بکات. یان ئەوەی لە ئێستا دابەشبووە دابەشی بکات. ئەمە بۆچوون و

تێگەیشتنێکی نادروست و هەڵەیە لە پرسی کورد.

حەنان عوسمانی نووسەر و رۆژنامەنووس:
حەنان ماوەیەکی زۆرە لە دونیای نووسیندا، بە زمانی عەرەبی لەسەر پرسە سیاسی و کۆمەڵایەتییەکان دەنووسێت، بە تایبەتیش ئەوانەی پەیوەندییان بە ژنانەوە هەیە. لە ئێستادا لە رۆژنامەی (روناهی) دەنووسێت. بە دەیان نووسینی بڵاوکردووەتەوە.

حەنان عوسمان یەکەم پەرتووکی وێژەیی خۆی نووسیوە، کە رۆمانێکە بە ناوی (خنساء کردستان: خەنسای کوردستان) ئەم پەرتووکە (٢١٦) لاپەڕەیە. چاپی یەکەمی لە رۆژئاوای کوردستان، لەلایەن دەزگای شلێرەوە بە چاپ و بڵاوکردنەوە چاپکرا و بڵاوکراوەتەوە. حەنان نیازی وایە چاپی دووەمی لە قاهیرە لە میسر بکات.
حەنان لەم پەرتووکەیدا، تیشک دەخاتە سەر یەکێک لە بەرزترین نموونەکانی دایکانی خەباتگێڕی کوردە، کە "دایکە نوفە" یە، کە چوار کوڕی لاوی گیانەخشی، گیانی خۆیان بە کوردستان بەخشی. بەڵام دایکە نوفە، وەک چیایەکی سەخت و گەردن کەش وەستا، لەسەر رێبازی کوڕەکانی بە ئیرادەیەکی بەهێز و خۆڕاگری سووربوونەوە، درێژەی بە خەباتی دا. بوو بە سیمبوولی ژنانی ئازادی و خۆڕاگر.
حەنان عوسمان دەڵێت:"خەنسای کوردستان" گوزارشت لە تەنها دایکێک ناکات، بەڵکو بریتییە لە هەموو دایکێکی کوردی تێکۆشەر. کە کوڕەکانیان وەک گیانبەخش گیانیان بۆ پرسی گەلەکەیان دەبەخشن. لە کوردستاندا بە سەدان بەڵکو بە هەزاران خەنسای گەورەمان هەیە". چیرۆکی خەباتی دایکێک، بوو بە ئایکۆنی گەلەکەی. خۆڕاگری و ئیلهام و شانازی و شکۆداری بە گەلەکەی، گەلی کورد دەبەخشێت.
حەنان لە بارەی (خەنسای کوردستان) ەوە دەڵێت:"ئەم پەرتووکە، یەکەم بەرهەمی تەواوەتی منە، هەستم کرد کە چیرۆکی دایە نوفە، شایەنی دۆکیۆمێنتکردنە، بۆ ئەوەی لەبیر نەکرێت و بۆ ئەوەی دەنگێکی مێینەی خەبات، لە یادەوەری گەلەکەمدا بگێڕدرێتەوە".
حەنان دەڵێت:" ئەم پەرتووکە کۆتایی گەشتەکە نییە.. بەڵکو سەرەتایەکە".

(*) بۆ ئەم نووسینە، سوودم لە چەندین سایتی عەرەبی و ئینگلیزی وەرگرتووە.